

અનામે ખુદા.

ધી એમપ્રોઝયા પારસી
નાટક કુંપની.

ખેલ નામે.

જહરી સાંપ.

નામના નાટકનાં ગાયનો.

છપાવી પસીદ્ધ કરનાર.
ધી એમપ્રોઝયા પારસી નાટક કુંપનીના
માલેક મીસ ગુલનાર.
હાલ મુકામ ભરૂચ.

સુરત ભાગાતળાવ રોડ ઉપર આવેલા ધી “રાંદેર”
પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં રતિલાલ દુર્લભદાસે છાપી.

કીંમત ત્રણ આના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
તે
જો નાવાદ
ગુજરાત સંસ્કૃત-સંગ્રહ
૭૭૨

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૪૭૦ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ઈસ્ટર્ન રાપ નાટકો
ગાયનો

વિષય ટી. ટી. ટી. : ૨૦૪ ૩૬૮

બનામે ખુલા.

ધી એમઓઝયા પારસી નાટક કુંપની.

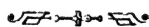
ખેલ નામે.

જહરી સાંપ.

નામના નાટકનાં ગાયનો.

છપાવી પસીદ્ધ કરનાર.

ધી એમઓઝયા પારસી નાટક
કુંપનીના માલેક.

સુરત ભાગાતજાવ રોડ ઉપર આવેલા ધી “રોંદેર”
પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં રતિલાલ દુર્લભદાસે છાપી.

કીંમત ત્રણ આના.

નાટકનાં પાત્રો.

પુરૂષ પાત્રો.

સુદતાને અવધ—અવધ દેશનો શહેનશાહ.

બા.કર—પોતાના માલિક બા.કરનું ખૂન કરીને સદતનત પચાવી બેઠેલો પટનાનો નંવાબ.

શરીફ }
કયૂમ } બનાવટી નંવાબના પ્રપંચી સાથી.
આરિશ }

સલીમ—પટનાના હ.કદાર માલિક બા.કરનો નાનો બેટો.
બાપના ખૂનની ખબર ન હોવાથી નંવાબને
થઈ રહેલો વફાદાર ખ.જનચી અને મામૂનાનો
ભરથાર.

નાહરસિંહ—સાચા નંવાબનો વડો દીકરો યાસીન બિન
બા.કર તે પોતાના બાપના ખૂનનું વેર
લેવાને થયેલા ડાકુઓનો સરદાર.

અકબર—પટનાના મહમૂમ સાચા નંવાબનો નિમક
હુલાલ નોકર.

અજુજ—અકબરનો દીકરો. ચમેલીનો આશક.

બહેરામખાં—પટનાનો માજીવજીર બનાવટી નંવાબનો
સસરો.

હમીદ—બહેરામખાંનો દીકરો અકબરીનો આશક.

દુલ્હામીયાં } કલક-તાનો એક મુફ્તિસ બોલીદરાજ પંચી
કબૂતરબાજ } કુલસૂમનો જૂનો આશક.

બદલુ—બહેરામખાંનો ડરપોક નોકર.

ડાકટર ગુલામ જલ્લાની—ખાંકીપુરનો રહેવાસી બહવાનનો
સિવિલ સરજીવન.

કુમર—પટનાના ફરેખી નંવાબનો દીકરો.

નસીર—ખાંકીપુરનો એક સાધારણ નિવાસી અને ખુર-
શીદનો ભરથાર.

વજીર દરખારી, નોકર, સીપાહી, પોસ્ટમેન ડાકૂ વગેરે.

સ્ત્રી પાત્રો.

બેગમ—પટનાના ફરેખી નંવાબની રાણી. બહેરામ
ખાંની છોકરી.

ખુરશીદલકા—પટનાના સાચા નંવાબની શાહબદી અને
પાછળથી નસીરની પરણેતર.

મામૂના—શરીફની દીકરી અને સલીમની ઔરત

ચમેલી—શરીફના પીતરાઈની છોકરી, પાછળથી અકબરના
પુત્ર અજીઝની મોહરદાર.

ડાલી—એક લલી દાસી.

કલસમ—બહેરામખાંની વિધવા બહેન. પાછળથી દુલ્હ
મિયાંની નિકાહની ઔરત.

અકબરી—ડાકટર ગુલામ જલ્લાનીની છોકરી અને
હુમીદની માશુક.

અરબન—ડાકટર ગુલામ જલ્લાનીની બીબી અને
અકબરીની મા.

દાસીઓ, સહેલીઓ, નાયનારીઓ વીગેરે વીગેરે.

બનામે ખુદા.

૧

ખારી બેચું બેઈમસાલ જુલજલાલ લાજવાલ
નજર પડા હરજા તુહી તુહી સબમે મૌલા-ખારી
તૂ આલમકા સરજન હાર તુ હય કિર્દિગાર સત્તાર
પયદા કરનહાર ગ.ફ.ફાર માલિક પરવર સબકા
સબ કુછ તુજકો ઇજ્તિયાર હય, મૌત જુસ્ત
જુન્નો બશર અરજા ફલક મલક તલક્કા અ.ફસર તુ-
દોરે સુખ્હા શામ તુહી આ.ગા.જ તુફી અંજામ તુહી
રૈહમાન રૈહમાન હાયમ કાયમ રૈહમાન
તુહી લા.ફાની હય તુહી માબુદ હય
આંખોંસે પિનહાં પર હરજા માબુદ હય
તેરે કુરબાન તેરે કુરબાન તેરે કુરબાન,
તુ કરીમ તુ રહિમ કાદિર કદીમ ખા.ફી-ખારી

૨

મેરે વારકો રોકોરે-ઝોકો હરતરહ ઝોકો
સિરોહી યે હિલાલી-સિરોહી યે હિલાલી
હાં-મુંઝિકન નહીં પડે ખાલી
ઈન હરબોંકી જરબોંસે યાં બહેં લહુકિ નદિયાં
નદિયાં હાં બહિયાં છુરિયાં ડુબેંગી ખુની મૌજમે
ઓ બિનંટી પઠે કટતા હય યે તેરા પૈતરા ભુલ જના તમા-

૩

હમને છેડા ફિસ નાગનકો
છુવતડી મારે કુંકાર-હમને

ખાતનકી સખ ફસુંગરી ખાતિલ કરતી હય જરોજરી
શીશેમેં ઉતરતી નહીં પરી, સખ મંતર હય બેકાર

હમ વારિયાં ખાહો નખાહી રહે અશકખારિયા
કુલનમાલ ગલેમેં ડાલતી કાહે ના ડાલતી કાહે ના
કંગી ચોટીસે બેજરિયાં, નાગન અલાગનકી ખારિયાં
પ્યારી અખિયનમે સિયાહી ન સુમાં
બનકે બયરાગન બિસારિયાં
કારી કટારિયાં, અપ્પુકી આરિયાં
ખોટી કરો ન ઇન્કી ધારિયાં—

જાને દે જાને દે હય યે કયા
બેકાર હય સારી તેહારિ યે ધુમ, કચસા પાપી હય જમાના
તુને જાન કયા પાની પાની હો રાની
યે કમસી નાંદાની ઠાની યહ તુને
બદ ગુમાન હય શૌહર પર હય કચસી નારી,
ખાતેં કુજુલહી બનાના, જીમેં કયા હય જો તુ પીછે
પડી હય યું મેરે, રોજકી રોજ યેહી બલા—

કચસે કર રાખેં કવોંરી કુમરિયા
અબ નહીં યાકી બારી ઉમરિયા
તાને પે તાના મુખ પર મારે
અપને પરાયે સારી નગરિયા—કચસે

ખ્યાહ રચયેં કાહુસે ચાકો

તો ન રહેગી નીચી ન જરિયાકય-સે

૭

કહું કાસે શરમકી હય ખાત

મુશિકલસે કટતી હય રાત-નિગોડી

મોરિ સૂની હય બગિચા માલીસે ખાલી

કુલે હયેં ફલ પુલ પાત-દધરે મોરે

ગયા પહેલા જમાના-અબ તો નિમાના

ગદરા ગયા ગોરા ગાત-મુઘ ચોલી ન અંગમે સમાત-

૮

નાર જાકી પતિવરતા વોહી શાદ જગમેં

શાદ જગમેં વોહી આખાદ જગમેં-નાર

નારી પતિવરતા જાકી વાંકો સર્ગ હય જીતેજી

લબપે હોગી ના ફરિયાદ જગમેં-નાર.

પાઈ જો કરકસા નારી જીતેજી નરક હય ભારી

સમ્પત હો સારી બરખાદ જગમેં-નાર.

૯

હાય અદલાહ અબ કયા કરૂં તખીબ અબ તલક ન મિલા

હાય અદલાહ અબ કયા કરૂં નસીબ અબ તલક ન ખુલા

કહાં મરગયે તમામ, ન બના ચહાંબી કામ

હાય રે તખીબ, હાય રે નસીબ, હાય રે તખીબ

વો મદક વો મદક વો મદક ઘર ખુલાકે સર ફિરાયેં

ચલેં ખાખા કદમ કદમ અદમ વદમસે હુંડ લાયે-

અળ તો દોજખકે સિવા જાઇયે ફિલફાર કહાં
 ફીજે પરદેશમે જાકર ગિલયે જોર-કહાં
 વો ગુનાહુગાર ગયે હોંગે લલા ઓર કહાં
 હુંડિયે રયન ખસેરે કે લિયે ઠૌર કહાં-વો મર્દક.

૧૦

ખ્યારી ખ્યારી હાંરે મોરે સાંજના તેહારી છટા કયા ખ્યારી લાગે
 અરસત પરસતહું મન હરસે, ફિરેલી દરશન કો મન તરસે
 જીયા લલયાયે મોરે સાંજના તેહારી છટા કયા ખ્યારી
 ઉન્કે અંદાજપે કુરખાન ખુશ અંદાજ હયેં ંહો
 ઉન્કે કદ મોંપે ફિદા હમદમોદમસાજ હયેં ંહો
 માલોજર હુસ્નો જવાનીપે મુઝે નાજ નાઠી
 જાન્કે દામનસે લગીહું સખજે નાજ હયેં ંહો=અરસત

૧૧

સૌવલ બાંકેરે નજર મોરી આ ગયે,
 ના કછુ કહુ ગયે ના કછુ સુન ગયે
 મોહે ખારી ઉમરિયાંમેં રોગ લગા ગયે
 કયા ખખરથી કે કોઇ તીરે અદા હોતા હોય
 દેખ લેનાલી હસીનાંકા બલા હોતા હય
 મીઠા મીઠાસા યહાં દર્દ જરા હોતા હય
 જખ મય તનહાઇમેં હોતીહું સિવા હોતા હય
 કિસમે પુછું કે મોહે દિલમેં યહુ કયા હોતા હય

૧૨

દેખી સુરત તિહારી સિપહિયા
 સુધ ન રહી મોહે તનકીરે-

નયન મિલાવત ચયન ખિસર ગયો
 જાદૂલરી થી નજર તોરી
 બિહારકી આગ લગાઇ-સિપઇયા
 જમીંયે કિસ તરહુ અય આસમાં રહે કોઇ
 ગમે ખમોશકો કયું કર લલા સહે કોઇ
 હવાસ ખાખતા મંહુપર હવાઇઆંબે ચયન
 મેરા યે હાલ જો દેખે તો કયા કહે કોઇ

૧૩

આલી, સુરંગ હજાર પલના, ખ્યારા પલના ઝુલાવે લલના
 જો અંખી અપકાઇયાં બધાઇયાં-
 પડી રંગી રેશમકી ડોરીયાં, આરી આરી સખા દેવે લોરીયા
 અનોખા પિંગુડા હિલાઇયાં
 ધીમી ચાલસે મીઠી મીઠી નીંદ્રીકી બહાર દે
 અપકે હય અબકે અલી નયનરી પઇયાં પડું
 લગજયે મોરે લાલકે લોચના
 બચવા ચોકે ના યે સોચના પઇયા પડું લગજયે=આલી

૧૪

છુરી કટારીખદંગો પયમાં યે તેગ જોહરદાર,
 સિનાનો તીરો કમીનો તરફશ યહી હય સચ્ચે યાર
 સિપર હય પુશ્તેપનાહ હરદમ તબર ખીરાદર વાર,
 મદદગાર સરખસર નિગેહમાં કમરબંધે હથિયાર
 મજે મજેસે લહુ પીયેં ખૂની ખૂખારોકે,
 ગલે કટેંગે બડે બડે પાણ નાહાન્નરોકે
 મજે મજેસે લહુ પીયેં ખૂની ખૂખારોકે,
 અબ દિન આયા કાટ છાંટકા

૧૫.

નયનમેં ફિરત જોખનકા રંગ
ચીનીકી પુતલી તોરે ઢંગ -
ખટક કરન હાથ કાઢે અટક રહે
નયન નયનકે સંગ -

૧૬.

દેખુંગી ખ્યારે અખ્યાકા મુખડા
ખ્યારા ખ્યારા, ખ્યારા ખ્યારા, ખ્યારારી
ભૂલે હુવેથે હમેં, અખતક દિલસે
દિલસે જાયગા, સારા સારા, સારારી—
એક મુદતકા દુઃખડા—
રખખેગા ઉદ્દત ખહમ અખ સખ કુન્ખા
કુન્ખા ફિરતાથા મારા મારા, મારારી—
દિલ ઉખડાહી ઉખડા—

૧૭.

આહાહા ન ખુલા ન ખુલા ઝાંસા મતલબકા ઢખકા
પાંસા ચે સીધા તકદીરસે પડા
આહાહા ઉલટા સુલટા ચકમા થા દુખલા પતલા પઠ્ઠા
પર ખાસા તદીરસે લડા
આંખેં લડાઉં દિલદારસે પૈસા ઉડાઉં બીમાર સે
પાંચોં હુ ધીમેં શાને ખુદા હય પાનીપે આઈ બાલાઈ હય

૧૮.

ખાંધા હો સેહરા કલી જની તો હમ મૂહ ન દિખાય
હાથોં હો મેં હદી રચી જની તો હમ હાથ કટાય
ગુજરે ના દસેક સાલ, હય અલી વોહી ખિયાલ

હાં—યાદે સનમ કમ હો જીસે કયા મળાવ-
 ખ્યારી તેરા રૂખે પુરનૂર કબી ન આંખોંસે હુવા દૂર
 ખાર ખાર ઈસ ઉલ્કતકી, તહે દિલસે હું મશકૂર-

૧૬.

હોગી નગર બદનામી લંગર હટ મત કરના
 ચારી ચકોરીસે હુંસનાં હુંસના
 ઈસમેં હય એક ખટકા ન મોરી દુરગત કરના-
 મુઝસે ન હોગી અયસી દિટાઇ
 વોલી ખુલ્લમ ખુલ્લા કિસીસે ઉલ્કત કરના-

૨૦.

કટી જીન્દગાની ગઇ નૌજવાની ગલે જંજલ ન ડાલ
 અલી હય અય જાની વહી આનાકાની કરો મંજુર વિસાલ
 વાદે વઘદ કહાંકે કૌલ દીજે શાકીકા શાદી કરેં
 વારી મયં દૂલહામીયાંકે હો શાદ શાદ શાદ
 કૌલ ઈજબો કુબૂલ મિલા જીગરમેં હો રહી હય સનનનનન
 જાતા રહા તેરા દિલકા ગિલા. ગલે મિલો ખુશી ખુશી

૨૧

મિત્રી ખ્યારી બેટી તુ મુઝેં નૂરનિગાહ તુઝે કરલું મયજી લરકે ખ્યાર
 દુલારી મેરી કરલું મય જી લરકે ખ્યાર-
 યે થા અરમાન દેખું અપને અખ્ખા જાનકી સૂરત
 ખડી હય સામને આંખોંકે કયા અર્માનકી સૂરત
 મયંબી નૌશાહ બનુંગા, અચ્છે ઘોડે ચઢુંગા
 તુઝકો બનાઉંગા શહબાલા, બેટા તુઝકો

{ હય હય અખ્ખા કયા આપ અમ્માકે હોતે શાદી કરેંગે !)
 { ઘોટાલા નંબર ફોર)

ચુકા બયાનમેં બેટા, થા ધ્યાનમેં.
તબ તો હય ઠીક અખખા—મિલી ખ્યારી

૨૨.

સુન અય દુખતે અંગૂર દિખાદે નુર હયા કર દૂર
નશેમે ચર રહેં મ.ખમૂર
ખાકી કલાલી બરબરકે ખ્યાલી શીશા કર ખાલી
રહે આંખોમેં લાલી ગમે બેએમદાલી કાકૂર—
કાકા ધૂંધટ હટાદે અતશી રૂખસારસે
દમ મેરા રૂકતા હય ઇસ બદિલરકી દીવારસે
જી નહીં ભરતાં હય અયસી લજજતે દીદારસે
આકે બેપરદા લિપટ જો સીનયે મય ખારસે—

૨૩.

કાનન સુની જાત
સૈયાંને બુલાઈ દૌરી દૌરીરે—
સુધ બુધ આઈ લાઈ કહાંસે
માન ખાત મોરે જિયાકી—
અત સુખદાઈ લાઘ જહાંમે
આન ખાન મોહ પીયાકી—

૨૪.

ચલા જરે બેઢીં સિપાહિયા હરજૈયા. વાહિયા
તોરે સંગ નાહી બોલતી—
ગરજૈયા દુખ દધિયા-હરજધયા-વ.હિયા-તોરે સંગ
માનો માનો માનોજી માનો,
વાઅહા હમારા ઝંટા ન જાનો
આંખોસે આતા મૌકા જો પાતા ખ્યારીકો મયં અપની
ગરવા લંગાતા—

બારે બાલમવા ખ્યારે સાજનવા

તોરા દામનવા ચાહે જમાના-છુડાના મયં માનું નાહી

કોઈ તોહે બોલે મતવારી નાકારી તો ખ્યારી

મયં માનું નાહી, લાખ મનાયે કોઈ, મોકો રિઝાકે,

દેખું ન કાહુકો મયં આંખ ઉઠાકે—

કામનિયાંરે મેરા દમ યું ના ભરો

સાજનવારે શર્મિન્દા યું ના કરો—

મામૂના મુઝસે મિલનેકો બરજો તો ફિર કયા કરો

—મયં માનું નાહી

૨૬.

હિલકર મિલકર સળ એક દિલકર હાં ગાઓ મુબારકબાદ

હમલી રાજી તુમલી રાજી હાં સળ હરદમ દિલ શ દા

ઉલજન સુલજન સળ કુછ ગુજરી હય ચકરકી ફર્યાદ

શાદી ખાના આબાદીસે ગમ બર્ખાદ

ધૂમ ધામસે પડેગી આજ બધાઈ, બધાઈ બધાઈ બધાઈ

ભારી ભેતકી ખૂબ હો ગઈ સફાઈ હારે હારે શિકવે સારે

આ પસકે—

